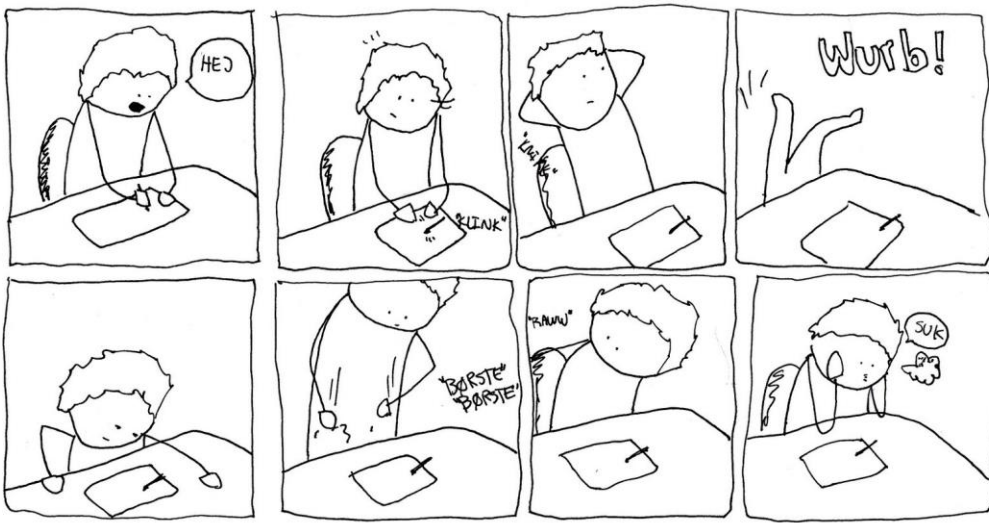

Skriftlighed

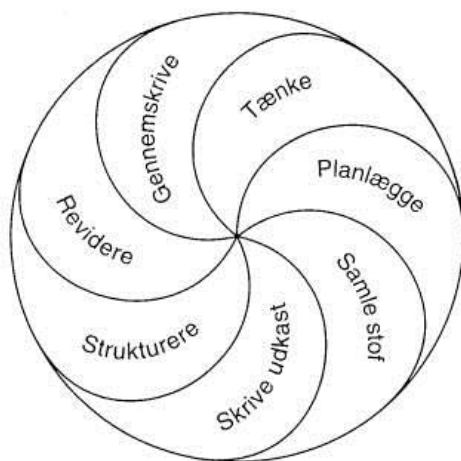

Indholdsfortegnelse

1. Skriftlighed i folkeskolen og gymnasiet
2. "Knud Romer: Facebook er en kræftsvulst på internettet", af Kenneth Lund
3. Essay
4. Redegørelse
5. Diskussion

Skriftlig aflevering

I skal i slutningen af dette forløb aflevere de tre delopgaver, som I har skrevet undervejs i forløbet. Før I afleverer, skal I bruge tre elevtimer på at forbedre delopgaverne.

Skriftlighed i grundskolen og gymnasiet

Der er både ligheder og forskelle mellem det skriftlige materiale, som I producerede i folkeskolen og det, I skal producere i gymnasiet.

1. Diskuter med din sidemand, hvilken opgave du valgte til afgangsprøven og hvorfor. Hvis du ikke kan huske formuleringerne, finder du dem nedenfor i første kolonne. Hvis du gik i 10. klasse, vælger du en opgave, du ville have lyst til at skrive.

2. Læs opgaveformuleringerne fra folkeskolens afgangsprøve og studentereksamen, og forsøg at finde ligheder og forskelle.

FSA 2014	STX 2014	Ligheder	Forskelle
Universet Skriv et essay, hvori du gør dig tanker over spørgsmålet: Hvad nu hvis vi ikke er alene? (fra 2013)	Litterære klassikere og dannelse Skriv et essay om litterære klassikere og dannelse. Dit essay skal tage udgangspunkt i <i>Litteraturens vilkår er ikke for de sarte</i> (tekst 3), og undersøge, om litterære klassikere har betydning for den almene dannelse. Inddrag eksempler fra litteraturhistorien.		
Intolerance Intolerance defineres som manglende forståelse og accept af andre mennesker, deres meninger og væremåde. I debatindlægget <i>Jeg er jo dybt intolerant</i>	Kunstens rolle i samfundet Skriv en kronik om kunstens rolle i samfundet. Kronikken skal indeholde en redegørelse for synspunkterne og en		

<p>reflekterer Ane Katrine Beck over sin egen intolerance.</p> <p>Hvordan opfatter du intolerance? Har du selv oplevet, at du var intolerant? Har du selv været udsat for eller været vidne til intolerance?</p> <p>Skriv en klumme om intolerance. Giv din klumme en rubrik.</p>	<p>karakteristik af argumentationsformen i <i>Moderne kunst gør verden til et grimmere sted</i> (tekst 4).</p> <p>Diskuter synspunkterne.</p>		
<p>Skal jeg gå med ind?</p> <p>Skriv en novelle, der handler om, hvad der er gået forud for situationen i tekstuddraget.</p> <p>Giv din novelle en titel.</p>	<p>Hjem</p> <p>Skriv en litterær artikel om <i>Hjem</i>.</p> <p>Artiklen skal indeholde en analyse og fortolkning af <i>Hjem</i> (tekst 1), hvor du bl.a. karakteriserer fortælleren og tekstens fremstillingsformer.</p> <p>Giv en selvvalgt perspektivering.</p>		
<p>Mennesket version 2.0</p> <p>Allerede i dag er det muligt at foretage betydelige forbedringer af den menneskelige krop.</p> <p>Læs artiklen <i>Mennesket version 2.0</i>, og overvej, hvilke</p>	<p>Sundhedsideal</p> <p>Skriv en kronik om sundhedsideal.</p> <p>Kronikken skal indeholde en redegørelse for synspunkterne og en karakteristik af argumentationsformen</p>		

<p>konsekvenser og etiske dilemmaer denne udvikling kan medføre.</p> <p>Skriv et debatindlæg til en avis. Det skal indeholde dine overvejelser og holdning.</p> <p>Giv dit debatindlæg en rubrik, der fremhæver din holdning.</p>	<p>i <i>Cigaretter, whisky og nøgne piger</i> (tekst 2).</p> <p>Diskuter synspunkterne.</p>		
<p>Aften på Nørreport Station</p> <p>Forestil dig, at du er journalist. Du har fået til opgave at skrive en reportage fra en aften på Nørreport Station i København.</p> <p>Skriv reportagen, og giv den en rubrik.</p> <p>Din reportage skal indeholde et eller flere interviews.</p> <p>Succes</p> <p>Et ungdomsblad har i 2014 en serie med temaet "Succesoplevelser". Her skal unge skrive</p>	<p>Digte om angst</p> <p>Skriv en litterær artikel om <i>Jeg har en angst som aldrig før</i> og <i>Angsten</i>.</p> <p>Artiklen skal indeholde en sammenlignende analyse og fortolkning af <i>Jeg har en angst som aldrig før</i> (tekst 5) og <i>Angsten</i> (tekst 6), hvor du bl.a. undersøger digtenes måde at fremstille angsten på.</p>		

<p>erindringer fra deres liv.</p> <p>Skriv en erindring om en succesoplevelse i dit liv.</p> <p>Du skal blandt andet skrive om, hvad der var baggrunden for oplevelsen, og hvad den efterfølgende har betydet for dig.</p> <p>Giv din erindring en titel.</p> <p>(forkortet)</p>			
--	--	--	--

3. Det skriftlige arbejde i gymnasiet hviler på det, I har lært i folkeskolen. Hvad har du lært af skriftlige kompetencer i folkeskolen?

Knud Romer: Facebook er en kræftsvulst på internettet

Drop Facebook omgående, lyder opfordringen fra forfatter.

AF **KENNETH LUND**

DEBAT 23. MAJ. 2012 KL. 10.38

Knud Romer er forfatter og radiovært på Radio24syv.

Facebook er en kræftsvulst på internettet, og alle danskere bør omgående komme væk derfra.

Sådan lyder opfordringen fra forfatter og radiovært Knud Romer til de over 2,5 mio. danskere, der i dag har en profil på det netop børsnoterede sociale medie.

Knud Romer - hvad er problemet med Facebook?

»Lad mig starte med at slå fast, at jeg elsker internettet. Jeg har været på nettet siden 1994, og for mig er internettet svaret på alle mine bønner. Viden er gjort tilgængelig, jeg kan interagere med folk i Japan og USA, og det har smadret envejskommunikationen fra monopoliserede magtinstitutioner. Men Facebook er blevet en kræftsvulst på internettet. Det er et stort sort hul, der i dag sluger alt det indhold, som kunne være til glæde for resten af kloden. Alle dine links, tanker, opskrifter, musiknumre, projekter og viden er nu lukket inde, præcis som det var, før vi fik internettet, nemlig i din lille, rådne, sociale klub af venner, der alle er enige med dig. For mig er Facebook enden på internettet.«

Hvordan kan det være enden på internettet, at folk deler indhold med deres netværk?

»Problemet er, at andre mennesker ikke har adgang til den viden, der er i de vennekubber, og du kan ikke søge den frem i Google. Så Facebook er i direkte modstrid med nettets fremmeste funktion, nemlig den åbne, fri kommunikation og udveksling af viden. Derfor vil jeg opfordre alle danskere til så hurtigt som muligt at komme ud af Facebook og lægge alle deres informationer ud på åbne blogsider, hvor alle kan linke til det og debattere det.«

Blogsider?

»Vi skal mødes i alle mulige forummer; musikforummer, politiske forummer, kunstforummer, hvor som helst, så længe alle kan følge med og blande sig i debatten uden at være medlem af et netværk. Det er min drøm, min utopi om internettet. At den kan danne en borgerlig offentlighed, som ikke længere er filtreret, og hvor alle har chancen for at ytre sig og danne en modoffentlighed.«

For det kan man ikke på Facebook?

»Nej, på Facebook bliver du lukket inde i et netværk af mennesker med nogenlunde samme arbejde, samme uddannelse, samme værdier og samme verdenssyn som dig selv. Du befinder dig i et primærnarcissistisk, psykotisk ekkorum af dig selv. Det hele er en fuldstændig selvidentisk reproduktion i en evig gentagelse af det samme. Det, som var hele meningen med internettet, nemlig de andre, de nye ideer og de andre synsvinkler, forsvinder til fordel for en fuldstændig forblændet identifikatorisk tilgang til virkeligheden. Der er ikke længere nogen, der kan vende din verden på hovedet eller ruinere din livsopfattelse, så du udvikler dig«.

»Komikken er jo også, at du ikke kan have en reel diskussion på Facebook. Hvis du bliver for skrap, bliver du enten censureret af Facebook ud fra deres moral og æstetik, eller også unfriender dine venner dig, fordi de ikke er enige med dig. Facebook er en rygklapperklub«.

Ikke desto mindre er små tre millioner danskere på Facebook. Noget kunne tyde på, at folk er tilfredse med måden, det fungerer på?

»Det er fordi, folk ikke tænker over det. Facebook er blevet en social psykose. Mennesket er et flokdyr, og hele vores selvoplevelse, vores adfærd og viden om, hvad der er rigtigt og forkert, er socialt kommunikeret. Facebook driver dette ønske om at blive korrigeret af omgivelserne *ad absurdum*. Du kan hvert fucking sekund i døgnet blive bekræftet i, om du er sindssyg eller normalt«.

Behøver det være et problem?

»Ja, det er narkomani. Det er ligesom med sukker. Der er en grund til, at vi spiser sukker, men vi er ikke indrettet til at spise så meget, som vi gør i dag, så vi bliver fede og syge. Med Facebook er en normal social drift blevet til porno og psykose«.

Hvordan kan du selv have et socialt liv, når du ikke er på Facebook?

»Det er et grotesk spørgsmål, som om Facebook er portalen til mine venner. Hvor mange venner har jeg? Jeg har fem venner eller sådan noget. Jeg behøver ikke Facebook for at være i kontakt med dem, og jeg er ikke interesseret i at følge med i, om de nu står på Holmen, er på restaurant, lige har været ude at skide eller er glade for, om deres barn har sagt »øberbøv«. Jeg er ikke gift med dem«.

Så du kan godt undvære Facebook?

»Ja, hvad skal jeg bruge det til? Det ville ikke give mig et bedre socialt liv at kunne 'like' en bekendts marengskageopskrift«.

Men oplever du aldrig, at du går glip af noget ved at stå udenfor?

»Nej, for jeg ved, at det fællesonani, de laver i den klub, vil jeg hellere være foruden. Jeg står lige nu under et mirabelletræ på Kragevig, med en bøgeskov på højre hånd og en egeskov på venstre hånd, og jeg kigger ud over et lille næs med Jungshoveds kirke, og når kirkeklokkerne ringer, så letter svanerne. Det rager mig en papand, hvad folk lægger ud på Facebook, for jeg får aldrig glæde af det«.

At skrive et essay

Essayet i folkeskolen

1. Når man skal skrive et essay, skal man... (hurtigskrivning)

Hvad er hurtigskrivning?

Når du skriver hurtigskrivning, skriver du "frit fra leveren" i et på forhånd bestemt tidsrum om et på forhånd bestemt emne.

Du må ikke stoppe skrivningen undervejs for at tænke. Du må med andre ord ikke tillade dig selv at revidere og planlægge undervejs i hurtigskrivningen. Dette skal sikre, at du "slukker" for dine kritiske sanser, så dine tanker kan flyde frit og kreativt under din skrivning. Dermed skabes mulighed for at generere en stor mængde stof til videre bearbejdning. Det er tanken, at du skal "bruge skrift som redskab til tænkning".

Når du skriver hurtigskrivning, kan du med fordel overholde følgende "regler":

- Skriv sammenhængende tekst (skriv fx ikke i punktform)
- Skriv uden at tænke nærmere over, hvad du skriver
- Undlad at gå tilbage og rette/revidere
- Fortsæt med at skrive, selvom du løber tør for idéer til emnet. Du kan fx skrive om, at du ikke synes, du kan finde mere at skrive - indtil du pludselig kommer i tanker om noget
- Skriv på computer (gerne med slukket skærm)

(Kilde: http://skriftlighed.fr-gym.dk/udforsk/Udforskende_skrivning/Hurtigskrivning.html)

Essayet i gymnasiet

I et essayet **undersøger** du et emne og gør dig nogle tanker om det. Med **andre** ord skal du **reflektere** over emnet.

I et essay tager du **udgangspunkt** i en række tekster og/eller billeder. Du skal tage udgangspunkt i en eller flere af tekstens pointer. Men det vigtigste i essayet er, at du tænker videre over det tema, som materialet præsenterer. Det vil altså sige, at du skal reflektere over temaet ved at levere dine **egne vinkler** på det.

At reflektere betyder her at undre sig, overveje, problematisere og sætte spørgsmålstejn. Formålet er at blive klogere på emnet. Man skal **ikke argumentere systematisk for synspunkter** og pointer i et essay. Man skal undersøge emnet på en reflekterende måde.

Typiske reflekterende formuleringer er: *man kan spørge sig selv, om /ved nærmere eftersyn/der er tilsyneladende tale om/det kan forekomme absurd, at...*

Et eksempel på at skrive konkret om emnet først og så gå over til at skrive abstrakt reflekterende med en egen vinkel: *Mange bruger meget tid på Facebook og har svært ved at undvære de daglige statusopdateringer og likes (←konkret) (abstrakt →) Det kan undre mig, hvad der skaber denne massepsykotiske afhængighed. Er det behovet for bekræftelse i en verden, hvor du skal kæmpe for at finde din plads i det rampelys, som så mange kæmper om at stå i? Dette bløde rampelys, der sender sine velsignende stråler ned over dig og får dig til at se ud som de kendte på tv*

Show it - don't tell it:

En del af essayskrivningen består i at beskrive scenisk. Det vil sige, at du skriver på en levende måde, som du ser det i de sidste to linjer i ovenstående eksempel.

Tell: Han blev voldelig

Show: Slagene regnede ned over hende

Tell: Hun var meget bange

Show: I halsen snørede angsten sig kvælende sammen og paralyserede hende i en stivnet positur.

Show it:

a) Prøv at beskrive så præcist som muligt med alle sanser.

Fx et rynket æble. Hvordan er det rynket?

Æblet er rynket som en gammel kones ansigt og har en tung og hengemt lugt

Brug din syns-, lugte-, høre-, føle- og smagssans, når du beskriver én af følgende genstande:

HONNING

KOKASSE

METALÆSKE

b) Prøv at skrive en bestemt stemning frem.

Du går gennem byen på vej hjem. Beskriv dine tanker, mens du går. Beskriv evt. hvad du ser, og hvordan du oplever det. Markér tydeligt, hvilken stemning du er i. Inddrag fx naturen - vinden i træerne eller solens genskin i et vindue.

NYFORELSKET OG JUBELGLAD

DEPRIMERET OG TRIST

1.

Uddrag fra et essay i gymnasiet

Måske skal noget være grænseoverskridende, før det er kunst. Men samtidig kommer man i et dilemma: Folk finder ikke de samme ting grænseoverskridende. For nogle var Jyllandspostens karikaturtegninger af profeten Muhammed krænkende, mens andre ikke tænkte to gange over det. Når man umiddelbart tænker på ordet grænsebrydende, er det hovedsageligt negative associationer, man får. Men samtidig er det definerende for **kunsten**.

Trine Sørensens fotografi fra serien *Now That You Are Mine* (1997) udfordrer os ikke kompositionsmæssigt, men sætter nogle associationer i gang, der virker grænseoverskridende. Fotografiet forestiller en kvinde, hvis kroppsposition og tøj sender tankerne hen på en ballerina. Hvis ikke fotografen havde placeret et spotlight på hendes krop, så farverne stod i yderligere kontrast til hinanden, ville man måske ikke have bemærket de store røde mærker over hendes venstre knæ. Når man kigger på billedet første gang, virker det **forholdsvist fredfyldt**, men efter synet af hendes sprængte blodkar lægger man hurtigt mærke til en anden sindsstemning. Hendes ellers opstillede **position kommer til at minde en om et hjort frosset ved synet af billygter**. Ballerina-kroppen kommer til at virke anorektisk, og hendes ansigt virker slidt og præget af skræk. Billedets ellers kedelige funktion er pludselig mere interessant, fordi det skræmmer os. Den anonyme titel, *Now That You Are Mine*, giver grimme billeder på nethinden af ægtemanden, der tæver sin fotograferede kone. Trine Sørensens ville måske prøve at gøre et tabu mere acceptabelt at tale om. Kunsten har en anden funktion end bare at vise os noget smukt. **Kunsten er en afspejling af samfundet, men også en kritik af tidens samfund**. **Michael Strunge skrev i 80'erne digte**, der viste os hans syn på verden, og George Orwell publicerede i 1940'erne en roman, der stadig bliver refereret til i kampen mod overvågning i samfundet.

Kommenterede [E1]: I disse linjer ses det tydeligt, hvordan skribenten reflekterer over begrebet kunst. Der gives et eksempel, og skribenten forsøger at indkredse begrebet med en definition.

Kommenterede [E2]: I et gymnasieessay tager man udgangspunkt i en tekst/et billede. Man viser, at man kan se danskfagligt på det og tage fat på en refleksion ud fra teksten/billedet.

Kommenterede [E3]: Sproget har en personlig tone, og det er kreativt og præcist i forhold til at udtrykke skribentens tanker.

Kommenterede [E4]: Her kommer skribenten med en påstand om kunst.

Kommenterede [E5]: ...og så gives der nogle eksempler fra kunstens verden.

Skriv med udgangspunkt i Knud Romers "Facebook er en kræftsvulst på internettet" et kort essay om Facebook. Du bestemmer selv vinklen. Skriv 3/4 side.

Facebook er ikke en del af internettet, det er enden på det, siger forfatteren Knud Romer

I essayet skal disse genrekrav opfyldes:

- At der tages afsæt i teksten
- At der undres, spørges, undersøges, nuanceres - (husk at det ikke gælder om at argumentere for at overbevise)
- At der bruges scenisk beskrivelse (show it)

Før du skriver

Det er godt givet ud at lave **førskrivning** for at få indsamlet stof at skrive på. Bagefter skal stoffet naturligvis sorteres og struktureres i en disposition.

Førskrivningsarbejde:	Eksempler:	Ideer:
Hvad vækker din undren/hvad vil du undersøge/hvad vil du spørge ind til? Typiske formuleringer: <i>Det kan undre.../hvis man dykker ned i problemstillingen.../man kunne spørge, om ikke...</i>	<i>Hvad er det, der får millioner af mennesker til hver eneste dag blindt at følge det blå lys?</i> <i>Kan man som ungt menneske undvære Facebook?</i>	
Hvilke eksempler ville du kunne bruge til at belyse emnet? Typiske formuleringer:	<i>I min klasse er alle på Facebook. Det skaber et særligt fællesskab, hvor vi...</i>	

<p><i>Et eksempel på denne problemstilling kan være...</i></p>		
<p>Har du viden, som kan inddrages og give dit essay vægt?</p> <p>Din almene viden - fx om emnet, viden fra andre fag, fra nyhederne, debatter osv.</p> <p>Typiske formuleringer:</p> <p><i>I et nyligt afsnit af Deadline.../Sociologiske undersøgelser har vist.../Den debat, der for tiden kører i medierne om...</i></p>	<p><i>Undersøgelser har vist at overdrevet mediebrug fører til søvnløshed og overstimulering af hjernen. Det får mig til at overveje, om man ikke bør...</i></p>	
<p>Har du ideer til sceniske beskrivelser, der kan indgå i dit essay?</p>	<p><i>Det blå lys lokker. Det er ikke mere end to minutter siden, jeg sidst tjekkede for updates. Men meget kan være sket. Som en koffeinjunkie, der længes efter sit fix, drives jeg hen til skærmen på skrivebordet...</i></p>	

Redegørelse

Diskuter med din sidekammerat, hvad vil det sige at redegøre for noget:

Redegørelse

At redegøre er **at sammenfatte**, hvad andre mener og siger. Her skal du holde dine egne tanker og holdninger udenfor. At redegøre er noget andet end at referere. I referatet gengiver du på tekstens præmisser, og referatet må gerne være farvet af tekstens sprog. Et referat følger som regel også kronologien i den tekst, der skal refereres. I redegørelsen skal du derimod hjælpe læseren til at se det væsentlige i teksten: Du **udvælger** dele af teksten, du **ordner** og **systematiserer** tekstelementerne selvstændigt, og du gengiver dem med dine egne ord. Der må således ikke være tale om sproglig afsmitning.

Når du skriver en redegørelse, er det en god ide at begynde med at give læseren et overblik. Start med at sammenfatte **tekstens overordnede budskab** i én sætning. Derefter forfølger du forfatterens argumentation for det overordnede budskab.

Husk altså

- Hold dine egne synspunkter udenfor
- Vær loyal over for teksten
- Fokuser på det vigtigste i teksten – og hold det mindre væsentlige udenfor.
- Start med tekstens hovedsynspunkt.
- Brug dit eget sprog

Om indledningen:

Redegørelsen skal give fuld og klar information om hvem forfatteren er (navn og titel), hvor teksten er trykt (avis, tidsskrift eller lignende) og hvornår den er trykt.

Om at citere:

Som sagt skal du undgå afsmitning og skrive med egne ord.

Citater skal kun bruges, hvor det ikke er muligt at sige det samme på en anden måde. Hvis du citerer, skal der ikke angives sidetal og linjenumre i en parentes efter citatet.

Om redegørelsesmarkører:

Redegørelsen skal rumme mange sproglige markører for at minde modtageren om, at ideerne ikke er dine men en andens. Redegørelsesmarkører er fx: Forfatterens hovedsynspunkt er / forfatterens væsentligste begrundelse er / skribenten mener endvidere / XX foreslår / Det konkluderes, at....

I forbindelse med hvilke fag og tekstgenrer forestiller du dig, at man bruger redegørelse i gymnasiet?

Skriv en kort redegørelse for "Facebook er en kræftsvulst på internettet" af Kenneth Lund. Følg ovenstående vejledning nøje.

Skriv 3/4 side

Wulfmorgenthaler

Diskussion

a. Lav en mindmap som forberedelse til en diskussion om alkohol til gymnasiefesterne.

b. Diskutér to og to, om det skal være tilladt at drikke alkohol til gymnasiefesterne.

c. Diskuter samme emne igen. I skal nu have modsatte synspunkter i diskussionen. Det gælder om at lave den dårligste, mest uholdbare og manipulerende diskussion, I kan finde på.

d. Hvad gjorde I for at gøre diskussionen dårlig?

Diskussion

- Man tager udgangspunkt i den tekst, man bliver bedt om at diskutere
- Man diskuterer sagligt og troværdigt, så modtageren ikke føler sig manipuleret.
- Man inddrager gode eksempler, relevante belæg, definitioner, sammenligninger
- Man bruger den viden man har, som kan give flere nuancer til diskussionen. Gerne fx fra samfundsfag, dansk, fra nyhederne, en debat i medierne osv.
- Man belyser sagen fra flere sider

Velegnede formuleringer i en diskussion:

"Et centralt synspunkt i artiklen..."

"I modsætning hertil..."

"I forlængelse af dette synspunkt..."

"På den ene side... på den anden side..."

"Man kan også vende det om og betragte sagen fra en anden vinkel..."

"Nogle ville måske indvende, at...andre ville påstå..."

"Der er tale om modstridende opfattelser..."

"En helt anden synsvinkel på emnet formuleres af..."

"Spørgsmålet er, om..."

"Mellem disse to klare holdninger gemmer sig måske en tredje mulighed..."

"Kunne man ikke anlægge en helt anden synsvinkel på debatten?"

Skriv en halv side, hvor du diskuterer de væsentligste synspunkter i "Facebook er en kræftsvulst..."

Førskrivning

- Understreg de vigtigste synspunkter i artiklerne
- Find gode modargumenter, andre synsvinkler på emnet, relevant viden, der kan inddrages i diskussionen, eksempler der kan forklare dine pointer, definitioner eller sammenligninger, der kan gøre en pointe mere forståelig
- Hvis det er svært at finde gode ideer: Lav først en brainstorm. Del og stjæl bagefter ideer i tremandsgrupper

	Modargumenter og andre synsvinkler på emnet:	Relevant viden, der inddrages:	Eksempler, definitioner, sammenligninger:
Synspunkt 1:			
Synspunkt 2:			
Synspunkt 3:			

d.) Lav til sidst en disposition. Hvad skal med og i hvilken rækkefølge?